

B I J D R A G E

TOT DE KENNIS DER

ICHTHIJOLOGISCHE FAUNA

VAN HET EILAND

G R O O T - O B I J .

DOOR

P. BLEEKER.

Groot-Obij is, zooals bekend is, het grootste eiland eener groep, welke gelegen is ten zuiden van het eiland Batjan en ten noorden van Straat Boeroe of Manipa. In een ichthijologisch, gelijk in zoovele andere opzigten, zijn de Obij-eilanden nog volstrekt onbekend gebleven. Zeer welkom waren mij alzoo eenige vischsoorten, aan de kusten van Groot-Obij verzameld en mij door den heer Jkhr C. F. GOLDMANN, gouverneur der Moluk-sche eilanden, welwillend toegezonden. Deze verzameling stelt mij in staat eene eerste bijdrage tot de ichthijologische kennis van dit eiland te geven en bevat de volgende soorten.

1. *Serranus Goldmanni* Blkr, Nat T. N. I. IX. p. 434.
2. " *guttatus* CV. = *Serranus cranostigmatoides* Blkr, Veth. Bat. Gen. XXII. Perc.

3. *Serranus hexagonatus* CV., Nat. T. Ned. Ind. VI p. 191.
4. » *urodelus* CV., ibid. VII p. 33.
5. *Mesoprion amboinensis* Blkr. ibid. III p. 259.
6. » *bottonensis* Blkr = *Mesoprion janthinurus* Blkr, ibid. II p. 170 et VI p. 52.
7. » *semicinctus* Blkr, ibid. V p. 331.
8. *Therapon Cuvieri* Blkr, ibid. VI p. 211.
9. » *theraps* CV., Verh. Batav. Genootsch. XXII Perc.
10. *Sphyraena obtusata* CV., ibid. XXVI Sphyr. Nat. Tijdschr. Ned. Ind. VII p. 369.
11. *Upeneus trifasciatus* CV., Nat. T. N. Ind. II p. 237.
12. *Upeneoides vittatus* Blkr, = *Upeneoides bivittatus* Blkr.
13. *Scolopsides lycogenis* CV., Verh. Bat. Gen. XXIII Sciaen.
14. *Heterognathodon bifasciatus* Blkr, ibid.
15. *Lethrinus Moensii* Blkr, Nat. T. N. I. IX. p. 435.
16. *Chaetodon baronessa* CV., ibid. II p. 239.
17. » *strigangulus* Sol., ibid. II p. 239.
18. » *vittatus* Bl., Verh. Bat. Gen. XXIII Chaet.
19. *Heniochus macrolepidotus* CV., ibid.
20. *Holacanthus mesoleucos* CV., ibid.
21. » *Vrolikii* Blkr, Nat. T. N. Ind. V p. 339.
22. *Caranx ekala* CV., Verh. B. Gen. XXIV Makr.
23. *Gazza tapeinosoma* Blkr, Nat. T. Ned. Ind. IV p. 260.
24. *Cichlops Hellmuthii* Blkr, ibid. VI p. 329.
25. *Amphiprion pereula* CV., ibid. III p. 287.
26. » *perideraion* Blkr, ibid. IX p. 437.
27. *Glyphisodon sordidus* CV., Verh. Bat. Gen. XXI Labr. Cten.
28. *Cheilinus celebicus* Blkr, Nat. T. Ned. Ind. V p. 171.
29. *Sardinella leiogaster* CV., Verh. B. Gen. XXIV Har.
30. *Pellona Hoevenii* Blkr, ibid. Nat. T. Ned. Ind. III p. 712.
31. *Balistes armatus* Lac., ibid. XXIV Balist., ibid. II p. 224.
32. » *lineatus* Bl. Schn. ibid., ibid. II p. 260.

Hoe weinig talrijk aan soorten deze verzameling is, bevat zij toch weder eenige nieuwe. Alle 32 soorten zijn nieuw voor de kennis van Groot-Obj. 7 dier soorten waren nog niet van de Molukken bekend geworden, t. w. *Serranus Goldmanni* Blkr, *Serranus urodelus* CV., *Lethrinus Moensii* Blkr, *Amphiprion perideraion* Blkr, *Sichlops Hellmuthii* Blkr, *Glyphisodon sordidus* CV. en *Balistes armatus* Lac., terwijl ik drie

dezer soorten beschouw als nieuw voor de wetenschap, t. w.
Serranus Goldmanni, *Iethrinus Moensii* en *Amphiprion pe-*
rideraion.

DESCRIPTIONES SPECIERUM DIAGNOSTICAE.

PÉRCOIDEL.

Serranus Goldmanni Blkr.

Serran. corpore oblongo compresso, altitudine 4 circiter in ejus longitudine, latitudine $1\frac{2}{3}$ circiter in ejus altitudine; capite 3 et paulo in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{2}{3}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-dorsali rostro et vertice convexiuscula supra oculos concava; rostro squamoso; maxilla superiore maxilla inferiore brevior, post oculum desinente, capite duplo fere brevior; osse supramaxillari squamis minimis sed bene conspicuis; osse intermaxillari dentibus pluriseriatis serie externa conicis, seriis internis setaceis antice longioribus in thurmas 2 collocatis et insuper caninis 2 vel 4 parvis; maxilla inferiore dentibus antice pluriseriatis serie interna longioribus antice caninis 2 parvis; praecoperculo obtusangulo, margine posteriore anguloque dentato, dentibus plus quam 30 angularibus ceteris majoribus; suboperculo interoperculoque edentulis; operculo spinis 3, spina media spinis ceteris longiore; dorso elevato ventre multo convexiore; squamis lateribus 85 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali rotundatis; dorsali spinosa dorsali radiosa paulo humilior, spinis 4^a, 5^a et 6^a spinis ceteris longioribus corpore plus duplo humilioribus, spina 1^a spina 4^a duplo brevior, membrana inter singulas spinas emarginata non lobata; pectoralibus obtusis rotundatis 5 circiter, ventralibus acutiuscule rotundatis 6 circiter, caudali obtusa rotundata $5\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali spina media spinis ceteris longiore corpore vix plus duplo humilior; colore corpore superne roseo-viridi, inferne margaritaceo; capite corporeque ubique guttulis confertis fuscis et fuscis aurantiacis; capite et dorso antice insuper nebulis irregularibus fuscis; cauda superne macula magna nigra superne cum macula lateris oppositi unita inferne lineam lateralem attingente; pinnis viridescente-aurantiacis, guttis aurantiaco-fuscis et fuscis (nec ocellatis nec centro punctatis nec fasciatis seriatis) sat dense obsitis et, pectoralibus exceptis, nigro marginatis.

B. 7. D. 11/14 vel 11/15. P. 2/14. V. 1/5. A. 3/8 vel 3/9. C. 17 et lat. brev.

Habit. Ins. Obj major, in mari.
 Longitudo speciminis miei 176^{mm}.

Aann. Deze *Serranus*, welke ik opdraag aan den toezender Jkhr C. F. GOLDMANN, gouverneur der Moluksche eilanden, is zeer na verwant aan *Serranus horridus* K. v. H. Zij is echter stellig eene verschillende soort en van *Serranus horridus* K. v. H. onderkenbaar door slanker ligchaam, betrekkelijk grooteren kop en spitsner profiel, veel sterker ontwikkelden middelsten aarsvindoorn, een geringer aantal borstvinstralen, en andere bijzonderheden der wolk- en vlekteekening, vertoonende de vlekken der ongepaarde en der buikvinnen bij *Serranus horridus* meest alle zwarte stippen in het centrum, de borstvinnen dwarsche banden, enz. *Serranus fusco-guttatus* Rüpp., welke ik slechts, ken uit de beschrijving en afbeelding van den heer RÜPPEL, schijnt in verwantschap te staan tusschen de onderwerpelijke soort en *Serranus horridus*. De afbeelding van den heer RÜPPEL, vertoont echter van beide genoemde soorten afwijkende vormen en evenredigheden van ligchaam en vinnen en bovendien een' grooten hondstand op het midden der lengte van de onderkaak, evenals *Serranus punctulatus* CV.

SPAROÏDEI.

Lethrinus Moensii Blkr.

Lethrin. corpore oblongo compresso, altitudine 4 circiter in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite acuto $3\frac{1}{2}$ ad 4 fero in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{3}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro 3 et paulo ad $3\frac{1}{2}$ in longitudine capitis; linea rostro-frontali ante oculos convexa, rostro declivi concaviuseula; fronte plana; nucha non gibbosa; rostro acuto oculo multo longiore; maxillis subaequalibus, superiore ante oculum desinente; dentibus utraque maxilla serie externa antico caninis 4 magnis curvatis, lateribus omnibus conicis curvatis, inaequalibus, seriebus internis minimis; labiis carnosis; osse suborbitali angulo oris oculi diametro multo altiore; praecoperculo obtusangulo rotundato; operculo postice spinis 2 planis, spina superiore vix conspicua; linea dorsali taurorant

linea ventrali convexiore; squamis ciliatis, lateribus 50 circiter in serie longitudinali; pinna dorsali spinis omnibus osseis, spina 3^a ceteris longiore corpore plus duplo humiliore, parte radiosa obtusa rotundata; pectoralibus acutis 4 $\frac{1}{2}$ ad 5 et paulo, ventralibus acutis 6 circiter, caudali profunde emarginata lobis acutis superiore inferiore longiore 5 circiter in longitudine corporis; anali spina 3^a spinis ceteris longiore parte radiosa postice angulata humiliore; colore corpore superne aurantiaco-viridi, inferne flavescente vel roseo-margaritaceo; capite superne, rostro genisque profunde olivaceis; dorso lateribusque vestigiis diffusis fasciarum 7 p. m. transversarum fuscarum; aetate minus proectis macula magna oblonga nigricante sub anteriore dimidio dorsalis radiosae maxima parte sub linea laterali sita; pinnis membrana coerulescente-hyalinis, radiis aurantiacis; dorsali singulis spinis radiisque basi macula fusca; membrana operculari oroque interne magna parte rubris.

B 6. D. 10/9 vel 10/10 P. 2/11. V. 1/5 A. 3/8 vel 3/9. C. 1/15/1 et lat. brev.

Habit Ins. Obij major, in mari.

Batjan, in mari.

Longitudo 2 specimenum 245''' et 305'''.

Aanm. In habitus heeft deze soort zeer veel van *Lethrinus amboinensis* Blkr (1), doch deze verschilt er van door de afwezigheid (reeds bij jonge voorwerpen) van de groote zijvlek achter den top der borstvin en door dwarsche violette streepjes der stralen van de ongepaarde vinnen. Deze verschillen zijn echter van geringe waarde. Mijn grootste voorwerp van *Lethrinus amboinensis*, slechts eene lengte bezittende van 115''' en dus veel kleiner zijnde dan het kleinste der bovenbeschrevene voorwerpen, kan ik niet beslissen of de bedoelde verschillen slechts betrekking hebben tot leeftijdstoestanden. Evenwel houd ik haar voorloopig voor eene eigene soort. Bij *Lethrinus amboinensis* bevindt zich wel eene zwarte zijvlek boven de borstvin, doch geene achter den top der borstvin. Deze donkere zijvlekken verdwijnen dikwerf doch slechts in den gevorderden leeftijd bij de soorten van *Lethrinus* (ook van *Mesoprion*), en de afwe-

(1) In de beschrijving dezer soort (Nat. Tijdschr. N. Ind. VI p. 490) staat als drukfout dat de kop 4 $\frac{1}{2}$ maal zou gaan in het ligchaam; lees 3 $\frac{1}{2}$.

zigheid er van bij de kleine voorwerpen van *Lethrinus amboinensis*, tegenover de aanwezigheid er van bij bovenbeschreven voorwerp van meer dan de dubbele lengte, schijnt voor de zelfstandigheid van *Lethrinus Moensii* als soort te pleiten.

Ik ontving haar gelijktijdig van Groot-Obij en Batjan, van laatstgenoemd eiland door den heer J. G. T. BERNELOT MOENS, officier van gezondheid der tweede klasse bij het nederlandsch-indische leger.

LABROÏDEI CTENOÏDEI.

Amphiprion perideraion Blkr.

Amphipr. corpore oblongo compresso, altitudine 3 fere in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite obtuso 4 et paulo in longitudine corporis, paulo altiore quam longo; linea rostro-dorsali convexa supra oculos tantum concaviusecula; fronte planiusecula squamosa oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis; osse suborbitali sub oculo oculi diametro duplo circiter humiliore, valde emarginato, dentibus numerosis bene conspicuis serrato, spina majore nulla; maxillis aequalibus dentibus subconicis obtusis valde conspicuis; maxilla superiore sub oculi margine anteriore desinente; rictu curvato; praecoperculo subrectangulo angulo rotundato, denticulato-crenulato; ossibus opercularibus ceteris spinoso-dentatis spinis gracilibus; squamis lateribus 55 p. m. in serie longitudinali; linea laterali simplice sub pinnae dorsalis radiosae dimidio posteriore interrupta; pinna dorsali partem spinosam inter et radiosam parum emarginata, parte spinosa parte radiosa humiliore spinis mediis spinis ceteris longioribus, parte radiosa obtusa rotundata corpore plus duplo humiliore; pectoralibus obtusis rotundatis $4\frac{1}{2}$ circiter, ventralibus obtusis $6\frac{1}{2}$ circiter, caudali medio postice vix emarginata, angulis obtusis rotundatis, $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali obtusa convexa dorsali radiosa humiliore; colore corpore pinnisque pulchre aurantiaco; squamis corpore singulis puncto margaritaceo-coeruleo; vitta capitis linea media rostro-dorsali coerulea basin pinnae dorsalis amplectente et dorso caudae desinente; fascia transversa nuchae-operculari margaritacea fusco limbata.

B. 5. D. 10/16 vel 10/17. P. 2/15. V. 1/5. A. 2/13 vel 2/14. C. 8/14/9 (lat. brev. incl.)

Habit. Ins. Obij major, in mari.

Longitudo speciminis unici 56^m.

Aanm. In mijne Diagnostische beschrijvingen van nieuwe of weinig bekende vischsoorten van Sumatra, Tiental V—X (Nat. Tijdschr. Ned, Ind. IV p. 281) beschreef ik onder den naam van *Amphiprion akalopisos* eene soort, welke zeer na aan de onderwerpelijke verwant is, zoowel in bouw als eenvoudigheid van kleurteekening (1), doch er van verschilt door minder stomp profiel, minder uitgerand onderoogkuilsbeen, talrijker rugvinstralen en afwezigheid van den parelkleurigen nekoperkelband, aan welken ik den naam der onderwerpelijke soort heb ontleend.

Scripti Batavia Calendis Julii MDCCCLV.

(1) Sedert het publiceren dier beschrijving, ontving ik nog vier andere voorwerpen van *Amphiprion akalopisos*, welke mij geleerd hebben, dat de schubvlekjes niet rood maar lichtblauw zijn. Bovendien vertoonen zij even als *Amphiprion perideraion* een' lichtblauwen band, die van de middellijn van snuit en voorhoofd naar de rugvin loopt, deze aan hare basis omvat en op den rug van den staart eindigt. Het aantal rugdoornen en rugvinstralen verschilt er tussehen 10/18 tot 9/21.